דף עבודה מסכם: מאכלים מסורתיים

שם התלמיד/ה: _____ כיתה:_____

ביחידה זו למדנו ביחידה זו למדנו מילים וצירופים הקשורים למסורת, לאוכל, לזיכרון ולשיח. מתכון, מרכיבים, הכנה, מנהג, מקור, עובר מדור לדור, משמעות, להציג, לתאר, לשתף, חוויה, שיח, הקשבה, נימוק, משפחה, מסורת.

חלק א': אוצר מילים – מחברים טעמים לסיפורים

1. מתחו קו בין כל מילה לפירושה בעברית.

המילה	הפירוש בעברית
1. מנהג	א. הסבר או סיבה המצדיקים טענה או בחירה מסוימת
2. חוויה	ב. דבר שחוזר מתוך הרגל או מסורת (לדוגמה: ארוחה מיוחדת בחג)
3. נימוק	ג. תהליך שבו משהו מועבר מדור לדור (כגון מסבא לאב, ומאב לילד)
4. מתכון	ד. אירוע משמעותי שעברנו ואנו זוכרים
5. מקור	ה. הוראות מדויקות המפרטות כיצד להכין מאכל
6. מסורת	ו. המקום או השורש שממנו הגיע דבר־מה (כגון ארץ המוצא של המאכל)

2. השלימו את המשפטים הבאים בעזרת המילים מהמחסן:

א. כדי שהמאכל יצליח, יש להכין מראש את כל ה_____ המופיעים במתכון.

ב. אני רוצה _____ את הכיתה בזיכרון ילדות שלי הקשור לאוכל שסבתא מכינה.

ג. קשה מאוד _____ במילים את הריח המיוחד של התבשיל כשהוא יוצא מהתנור.

ד. מתכון הפלאפל של המשפחה שלנו אינו כתוב בשום מקום; הוא _____ במשך עשרות שנים, מפה לאוזן.

ה. דיון מיטבי בכיתה דורש סבלנות ו_____ לדברי האחרים, גם אם איננו מסכימים עמם.

ו. למנה הזו יש _____ עמוקה עבורי, משום שהיא מזכירה לי את כל האנשים היקרים לי.

מחסן מילים: משמעות | הקשבה | עובר מדור לדור | מרכיבים | לתאר | לשתף

3. יוצאי דופן:

בכל שורה יש מילה אחת שאינה שייכת לקבוצה (מבחינת המשמעות או ההקשר). הקיפו אותה והסבירו בקצרה מדוע היא יוצאת דופן:

א. טעם / צבע / ריח / מנהג.

הסיבה:

_____

ב. להציג / לשתף / להאזין / לבשל.

הסיבה:

_____

ג. סבתא / זיכרון / הווה / מסורת.

הסיבה:

_____

4. יצירת משפטים:
בחרו שתי מילים מתוך הרשימה הבאה וחברו לכל אחת מהן משפט משלכם שידגים את משמעותה בהקשר של אוכל או מסורת: *(הכנה, להציג, שיח, משפחה)*.

משפט 1 (המילה: _____)

_____

משפט 2 (המילה: _____)

_____

חלק ב': שיח על טעמים – דיאלוג
קראו את השיחה בין סמיר ללינא, שני תלמידים המשתתפים בפעילות "שוק המאכלים" בכיתה. לאחר מכן ענו על השאלות.

סמיר: היי, לינא! הדוכן שלך נראה נהדר. איזה מאכל את מציגה היום?
לינא: שלום, סמיר! תודה רבה. אני מציגה היום מאכל שנקרא מקלובה. זהו מאכל מסורתי שחשוב מאוד למשפחה שלי.
סמיר: שמעתי על המאכל הזה, אך מעולם לא טעמתי אותו. תוכלי לתאר לי אותו?
לינא: בשמחה. המקלובה עשויה משכבות של אורז, ירקות – כמו חצילים ותפוחי אדמה – ועוף. יש לה ריח חזק של תבלינים, והמראה שלה ממש מרשים. כשמסיימים את ההכנה, יש מנהג מיוחד להפוך את הסיר הגדול על מגש.
סמיר: זה נשמע מרתק! מתי אתם נוהגים לאכול אותה?
לינא: זו אינה מנה שאוכלים בכל יום. למקלובה יש משמעות מיוחדת עבורנו; זהו מנהג קבוע לאכול אותה בארוחות שישי משפחתיות או בחגים, כשכולם מתאספים יחד. המתכון הזה עבר אצלנו מדור לדור, מסבתא שלי לאימא שלי.
סמיר: איזו חוויה יפה. אצלנו במשפחה יש מאכל אחר שעובר מדור לדור – הפלאפל. בכל שבת בבוקר, אבא שלי מכין תערובת מיוחדת של חומוס עם המון תבלינים. מקור המתכון הוא במשפחה שלו ממצרים.
לינא: פלאפל ביתי בשבת בבוקר נשמע כמו חוויה מדהימה! מה הנימוק שלך לבחור להציג דווקא אותו בשוק שלנו?
סמיר: בחרתי להציג את הפלאפל, מכיוון שהריח שלו בשבת בבוקר מזכיר לי את השקט

של הבית ואת השיח המשותף שלנו כמשפחה מסביב לשולחן.
לינא: ממש יפה לראות כיצד לכל מאכל יש סיפור וזיכרון משלו. תודה ששיתפת אותי, סמיר!
סמיר: תודה גם לך, לינא. היה לי מעניין מאוד להקשיב לך.

שאלות הבנה ותרגול:

5. השלימו את הטבלה הבאה על סמך השיחה בין סמיר ללינא:

קריטריון	המאכל של לינא	המאכל של סמיר
שם המאכל		
מרכיבים בולטים		
מתי נהוג לאכול אותו?		
מקור / ממי הגיע המתכון?		

6. לינא משתמשת במילה "מנהג" בשיחה. למה היא מתכוונת כשהיא אומרת שאכילת המקלובה היא 'מנהג קבוע'?

א. לכך שהם אוכלים מקלובה רק כשיש להם אורחים.
ב. לכך שהם קונים מקלובה במסעדה קבועה.
ג. לכך שזו מסורת קבועה לאכול אותה בארוחות שישי ובחגים.
ד. לכך שהם מכינים מקלובה מחומרים חדשים בכל פעם.

7. מצאו בטקסט השיחה שלוש מילים (מתוך רשימת אוצר המילים של היחידה, גם בנטיותיהן השונות.

1. _____ 2. _____ 3. _____

8. בסוף השיחה לינא אומרת: "לכל מאכל יש סיפור וזיכרון משלו".
הסבירו במילים שלכם: כיצד לדעתכם מאכל יכול לספר "סיפור"?
_____
_____
_____
_____

חלק ג': כשירויות לשון תקשורתיות

9. התאמת שמות תואר לשמות עצם:
בשיחה לינא מתארת את המקלובה. השלימו את שם התואר המתאים לכל שם עצם מתוך המחסן, בהתאם להקשר במשפט: *(מחסן תארים: מיוחדת, חזק, מסורתי, מרשים)*
א. לינא מציגה מאכל _____ שחשוב למשפחתה.
ב. למקלובה יש ריח _____ של תבלינים.
ג. המראה של המקלובה כשהופכים אותה על המגש הוא ממש _____.
ד. לאכילת המקלובה יש משמעות _____ עבור לינא.

10. מילות קישור ותפקידן
קראו את המשפט של סמיר:
"בחרתי להציג את הפלאפל **מכיוון ש**הריח שלו בשבת בבוקר מזכיר לי את השקט של הבית".
מה תפקידה של מילת הקישור "**מכיוון ש**" במשפט זה?
א. הוספת מידע (כמו המילה "וגם").
ב. ציון ניגוד (כמו המילה "אבל").
ג. מתן סיבה או נימוק (כמו המילה "מפני ש-").
ד. ציון זמן (כמו המילה "כאשר").

11. חבר הציג בכיתה מאכל מסורתי שאינכם אוהבים את טעמו או את ריחו. עליכם להגיב לדבריו בצורה מכבדת השומרת על הקשבה פתוחה, כפי שלמדנו ביחידה.
בחרו את התגובה המתאימה ביותר לאינטראקציה בכיתה:
א. "אני לא סובל את הריח של המאכל הזה, איך אפשר לאכול את זה?"
ב. "האוכל שלך לא נראה טוב, כדאי שתבחר משהו אחר להציג".
ג. "מעניין מאוד לשמוע על המנהג המשפחתי שלך, אף על פי שאני אישית פחות אוהב את הטעם".
ד. "איני מסכים עם שום דבר שאמרת, פלאפל הרבה יותר טעים מזה".

12. הבעת הסכמה או אי־הסכמה: קראו את המשפט הבא: *"מאכל מסורתי חייב להיות מאכל שאוכלים רק בחגים."* **"האם אתם מסכימים למשפט זה או חולקים עליו?"**

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____